

Kaip atpažinti melagingas naujienas

Melagingos naujienos ir dezinformacija – informacija, sąmoningai klastojama siekiant apgauti – tampa vis dažniau pastebimu visuotiniu reiškiniu. Naudojantis socialine žiniasklaida ir jos personalizavimo priemonėmis, skleisti fiktyvias istorijas lengviau. Neretai jose manipuluojama emocijomis – taip siekiama atkreipti dėmesį ir užsitikrinti kuo daugiau paspaudimų dėl ekonominių ar ideologinių priežasčių. Atpažinti suklastotas naujienas nelengva net ir jauniems skaitmeninio pasaulio žinovams. Svarbu pažymėti tai, kad šešiais iš dešimties atvejų vartotojas pasidalija pranešimu socialinėje žiniasklaidoje iš pradžių jo nė neperskaitęs. Apie 85 proc. europiečių mano, kad melagingos naujienos yra jų šalies problema; 83 proc. iš jų laikosi nuomonės, kad tai demokratijos problema apskritai. Šis kompasas padės susiorientuoti informacijos vandenyne ir saugiai išplaukti per melo ir dezinformacijos bangas.

8. PRISIJUNKITE PRIE MITŲ GRIOVĖJŲ⁽²⁾

Domėkitės naujausiomis dezinformatorių gudrybėmis ir jų naudojamais siužetais. Praneškite apie melagingas istorijas. Papasakokite apie tai savo draugams.

1. PATIKRINKITE TURINĮ

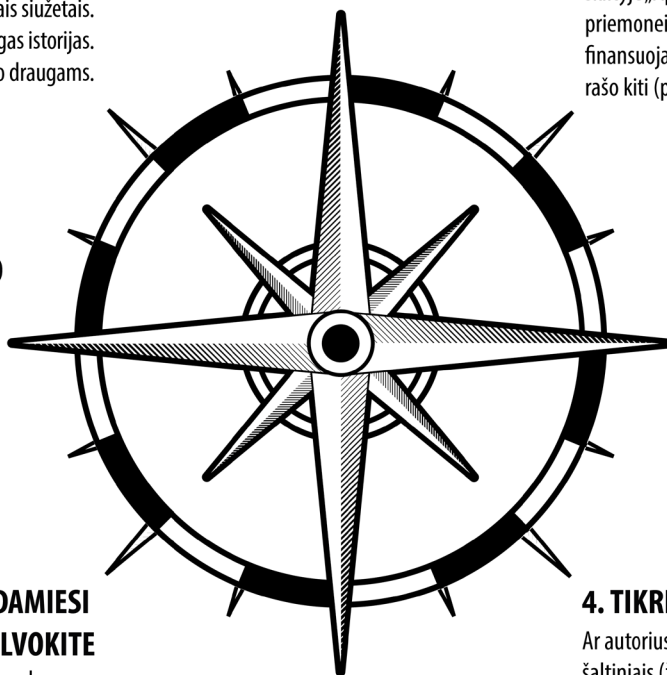
Ar faktai ir skaičiai teisingi? Ar straipsnis nėra šališkas? Patikimos žiniasklaidos priemonės vienašales nuomones skelbia ten, kur joms priklauso – tikslinių komentarų skiltyse, o ne naujienų straipsniuose.

2. PASIDOMĖKITE ŽINIASKLAIDOS PRIEMONE

Ar ji jums žinoma? Ar nekelia įtarimų URL? Pasižvalgykite skiltyje „Apie mus“. Kas šiai priemonei vadovauja? Kas ją finansuoja? Pasidomėkite, ką rašo kiti (patikimi) šaltiniai.

7. NEPAMIRŠKITE SAVO PAČIŲ SUBJEKTYVUMO

Kartais istorija tiesiog per gera ir per turininga, kad galėtų būtų tiesa. Giliai įkvėpkite, lyginkite su patikimais šaltiniais ir nepraraskite šalto proto.

3. PASIDOMĖKITE AUTORIU MI

Ar šis asmuo apskritai egzistuoja? Jei tai geros reputacijos žurnalistas, tikrai rasite ankstesnių jo darbų. Jei autoriaus vardas išgalvotas (ar neskelbiamas), tikėtina, kad ir visa kita bus suklastota.

6. PRIEŠ DALINDAMIESI PAGALVOKITE

Istorija gali būti tikrų arba senų įvykių iškraipymas; tai gali būti satyra. Antrašte gali būti siekiama sukelti stiprias emocijas. Jeigu įvykis tikras, jį nušvies patikima žiniasklaida.

5. PATIKRINKITE NUOTRAUKAS

Vaizdo galia yra didžiulė ir juo lengva manipuluoti. Atlikus vaizdo paiešką galima sužinoti, ar anksčiau jis nebuvo naudojamas kitokiame kontekste. Papildinys „InVID“⁽¹⁾ gali padėti aptikti suklastotus vaizdus ar nuotraukas.

4. TIKRINKITE ŠALTINIUS

Ar autorius remiasi patikimais šaltiniais (žinomomis ir gerbiamomis žiniasklaidos priemonėmis)? Ar cituojami tikri ekspertai? Jei istorijoje minimi anoniminiai šaltiniai (arba jais apkritai nesiremiami), ji gali būti suklastota.

1) Gaukite papildinį naudodamiesi [projektu „InVID“](#).

2) Pavyzdžiui, sekite [@EUvsDisinfo/@EUvsDisinfo](#), [@DFRLab/@DFRLab](#) arba [@StopFakingNews/@stopfakeukraine](#)

Tai peržiūrėta 2017 m. kovo mėn. paskelbtos glaustos apžvalgos pranešimo versija.

